

”Musiken är mitt hjärta”

06:00 | 17-05-27

Skriv ut

TIPSA!

Hon har gjort Disneyfilm, arbetat med Ingmar Bergman på Dramaten, deltagit i melodifestivalen, sjungit med Family Four. Hon ligger bakom första rock- och jazzutbildningen i Sverige, är lektor i sång – och har ständigt tusen järn i elden. Men för åtta år sedan kom hennes livs motgång, och hon riskerade att tappa det värdefullaste hon har.

Det märks att Elisabeth Melander njuter av att vara på hemmaplan, om än bara för några dagar den här gången. I Boden finns mamma, och känslorna för hembygden är starka, trots att det gått mer än 40 år sedan hon lämnade stan.

– Det går aldrig ur, hjärtat bankar verkligen för norra Sverige. Det känns i hjärteroten att det här är hemma. Mentaliteten som finns här uppe mår jag så bra av. Det är väl så, man känner igen sig på något sätt, säger hon och tittar ut på folklivet utanför fönstret till hotell-foajén i centrala Boden där vi stämt träff.

Musiken har följt henne genom livet, hon började sjunga och spela tidigt och hyllar den kommunala musikskolan i Boden, nuvarande Kulturskolan, som hon säger betydde mycket för hennes musikaliska utveckling.

– Vi hade en fantastisk musikledare i Patrik Sundkvist, och många bra musiklärare. Över huvud taget var det ett väldigt starkt musikförankrat liv här. Jag var inblandad i både det ena och det andra.

Hon spelade fiol och blockflöjt, spelade med i orkestern och sjöng.

– Musikskolans orkester fick förstärkning av Bodens orkesterförening, och vi gjorde stora konserter tillsammans. Det var utvecklande.

Elisabeth Melander växte upp i ett musikaliskt hem där morfar sjöng och var duktig på munspel.

– Hela den sidan av släkten är väldigt musikalisk. Mamma spelar inget instrument, men hon är verkligen en musikälskare. Det var hon som implementerade jazzen i mitt liv. Hon har alltid älskat jazz, som gått runt på skivspelaren. Och hon är väldigt duktig på texter. Genom henne fick jag ett intresse för texter och dess betydelse, så jag är väldigt noga med det.

När hon var 13 år började hon ta klassiska sånglektioner på Framnäs. Jazzen har gått som en röd tråd genom hennes musicerande, men även soul, funk, pop och rock. Hennes musikaliska bredd är imponerande.

Hon vann talangtävlingar, först i Boden och sedan "Nya ansikten" i Stockholm. Hon fick även sjunga in "Marions sång" till Disneyfilmen "Robin Hood".

– Herregud, jag var så ung! Jag fick åka till Europafilm och titta på det porlande vattnet och sjunga till den rytmen, det kändes jätte-skumt. Jag hade precis börjat ta sånglektioner och lärt mig att artikulera – ordentligt.

När hon vann "Stjärna 73" fick hon ett stort skivkontrakt på EMI med tillhörande turné. Då var hon 15 år.

– Jag hade kontrakt på 10 singlar och 5 lp-skivor, de ville satsa på mig. Men jag var ju så ung, och visste att jag ville utbilda mig. Jag ville sjunga, men tyckte inte att materialet var så bra, schlagerpop med texter som kändes lite för vuxna och fel för mig.

Hon spelade in en ep och en lp, men kände sedan att hon inte ville fortsätta.

– Jag ringde helt enkelt och sa att jag ville bryta kontraktet. Det låter ju helt sjukt. I dag säger man inte nej till ett skivkontrakt, och det gjorde man inte då heller. Men jag hade bestämt mig.

Det låter som ett tufft beslut för en femtonåring att ta. Har du alltid varit så målmedveten?

– Jag har alltid varit väldigt ärlig mot mig själv. Även om jag haft en stor längtan så har det inte fått vara på bekostnad av något annat. Visst har jag gjort fel ibland, eller kunnat göra på något annat sätt. Men jag visste att jag ville utbilda och förkovra mig, så jag åkte tillbaka till Framnäs och fullföljde min utbildning, med avbrott för min medverkan i Family Four Singers och tv-shower i Tyskland.

Sedan började hon studera klassisk sång på Göteborgs musikhögskola, samtidigt som hon spelade och turnerade både i Sverige och utomlands.

1984 fick hon sopranrollen som gycklare i Ingmar Bergmans uppsättning av "Kung Lear" på Dramaten.

– Vi var två tjejer och tre killar som sjöng gammal klassisk musik, spelade slagverksinstrument och dansade. Vi var sarkofager, stolar, bord, alltså tänk dig Bergman. Stillbild fast på scen. Vi var på scenen hela tiden. Vi höll på i ett och ett halvt år, inklusive en halvårslång Europaturné till alla de stora

institutionsteatrarna.

Hur var det att arbeta med Ingmar Bergman?

– Ja, alltså. Det var Jarl Kulle, Lena Olin, Eva Fröhling, alla de stora skådespelarna. Ett otroligt gäng, jag hade sån respekt. När vi repeterat ett tag kom han fram till mig. Då var det "Elisabeth, Elisabeth, du, du, du, tänk så här". Då fanns det inga andra, man var helt uppslukad. Han var så karismatisk, verkligen.

Hon ler åt minnet:

– Det är fantastiskt att ha fått göra det, vara med i den miljön. Men jag visste ju att det inte var skådespelare jag ville bli, jag ville fortsätta med musiken.

Så blev hon handplockad till Malmö musikhögskola för att starta den första utbildningen för jazz-och rocksång.

– Jag var tveksam till att flytta till Malmö. Jag ger det två år, max, tänkte jag. 31 år sedan är det nu.

I februari kom hennes senaste skiva "Reflections of a voice" som fått fina recensioner. En del har hon skrivit själv, och musiken är en blandning av modernt, standard och lite udda låtar i olika konstellationer. Men plattan har fått ligga "på vänt" ett tag. En tid var det ovisst om den ens skulle komma ut. Elisabeth blev nämligen dålig.

– Jag fick problem med min röst. Jag har väldigt bra teknik, så jag kunde inte förstå varför. Jag gjorde undersökningar och operationer, men det blev inte bra. Till slut sprättade läkarna upp ena stämbandets och såg att det var något skumt. Jag hade en medfödd defekt som legat och spökat under en tid, utan att jag vetat vad det varit.

Plötsligt kunde hon inte sjunga, knappt prata. Hon genomgick 8–9 operationer med långa rehabiliteringstider.

– Det var tuffa år, på många plan. Jag visste inte ens om jag skulle kunna börja sjunga igen, det fanns ingen garanti. Sången är ju både mitt levebröd och mitt liv, allt fanns där inne och jag kunde inte få ut det. Det går inte att beskriva hur jag har mått inuti.

Att hon trots allt kunde jobba som sånglärare under sjukdomstiden gjorde tillvaron lite lättare.

– Jag kunde ju musicera när jag ackompanjerade mina studenter. Jag är glad att jag har stark vilja och energi, annars hade jag inte orkat – vem som helst hade lagt av för länge sen. Men jag har haft sån längtan under de här åtta åren, du anar inte.

Hon skiner upp och säger:

– Men nu är jag på gång, står och sparkar i spiltan. För tre år sedan började jag ge konserter igen, med ett program i kyrkorna tillsammans med en cellist och en pianist.

– Och till hösten kommer jag till Norrbotten och Västerbotten med "Jazz Appear", med fantastiska jazzmusiker och material från nya plattan. Vi spelar i Piteå och Skellefteå den 2 och 3 december, och jag hoppas att det blir Boden och Luleå också, men det är inte riktigt klart. Det skulle vara så kul att få spela på hemmaplan.

I höstas startade hon en jazzutbildning i Hanoi, i augusti ska hon till Saigon och göra detsamma, och nästa år både till Kina och Vietnam.

Vad som driver henne är kärleken till musiken och en vilja att ge tillbaka. Hon blir påtagligt rörd när hon berättar:

– Jag har fått så otroligt mycket genom åren, och känner att det vill jag också ge tillbaka. När jag kommer upp hit till Boden känner jag i grunden att det är här allt börjat. Hade det inte varit för eldsjälens Patrik Sundkvist, som trodde på mig, hade det inte varit för Framnäs folkhögskola, Göteborg, musiker som jag spelat med, så hade jag inte varit där jag är i dag.

– Sen har jag jobbat väldigt hårt och brinner fortfarande för det jag gör. Musiken är mitt hjärta.

Birgitta Östling